Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

36 945 B **Jaarverslag en slotwet gemeentefonds 2025**

Nr. 4 **MEMORIE VAN TOELICHTING**

A ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1 (verplichtingen, uitgaven en ontvangsten)

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 afzonderlijk bij wet vastgesteld en ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2025 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van het gemeentefonds.

Het in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikel wordt in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

Wetsartikel 3 (verplichtingenbedrag als bedoeld in artikel 5 van de Fvw)

Ingevolge artikel 5, eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben gemeenten gezamenlijk recht op het bedrag dat in de begroting als verplichting voor het totaal van de algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen is opgenomen. Ingevolge artikel 5, tweede lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben de gemeenten gezamenlijk recht op de bedragen die in de begroting als verplichting voor het totaal van de integratie-uitkeringen en het totaal van de decentralisatie-uitkeringen zijn opgenomen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

P.E. Heerma

De Staatssecretaris van Financiën,

E. Eerenberg

B ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELEN (SLOTVERSCHILLEN)

Artikel 1 Gemeentefonds

Uitgaven

In onderstaande tabel wordt een nadere uitsplitsing gegeven van de totstandkoming van het uitgavenbedrag van het gemeentefonds. Ten opzichte van de tweede suppletoire begroting 2025 is het uitgavenbedrag van het gemeentefonds met € 136,5 mln. verlaagd. De in tabel 1 weergegeven mutaties worden onder de tabel nader verklaard.

Tabel 1 Totstandkoming uitgavenbedrag gemeentefonds 2024 (bedragen x € 1.000)

Stand uitgavenbedrag vastgestelde begroting 2025		44.896.000
Stand uitgavenbedrag eerste suppletoire begroting 2025		**46.255.633**
Stand uitgavenbedrag tweede suppletoire begroting 2025		**47.838.068**
Voorgestelde mutaties bij slotwet 2025		
1a) Realisatie Kosten Financiële-verhoudingswet opdrachten	– 1.684	
2) Realisatie Kosten Financiële-verhoudingswet bijdragen	– 270	
3) Realisatie Kosten Financiële-verhoudingswet bijdragen agentschappen	– 100	
4) Wijziging betalingsverloop algemene uitkering 2025	– 134.160	
5) Wijziging betalingsverloop integratie-uitkeringen overig 2025	– 2	
6) Wijziging betalingsverloop decentralisatie-uitkeringen 2025	– 284	
Totaal mutaties bij slotwet		**– 136.500**
Stand uitgavenbedrag slotwet 2025		**47.701.568**
Waarvan uitgavenbedrag Algemene uitkering		*42.182.130*
Waarvan uitgavenbedrag Decentralisatie-uitkeringen		*1.560.690*
Waarvan uitgavenbedrag Integratie-uitkering Voogdij 18+		*0*
Waarvan uitgavenbedrag Integratie-uitkering Beschermd wonen		*1.833.044*
Waarvan uitgavenbedrag Integratie-uitkering Participatie		*2.124.797*
Waarvan uitgavenbedrag Integratie-uitkeringen Overig		*0*
Waarvan uitgavenbedrag Kosten Financiële-verhoudingswet opdrachten		*327*
Waarvan uitgavenbedrag Kosten Financiële-verhoudingswet bijdragen		*580*
Waarvan uitgavenbedrag Kosten Financiële-verhoudingswet bijdragen agentschappen		*0*

1,2 en 3) Realisatie Kosten Financiële-verhoudingswet opdrachten en bijdragen agentschappen
Het gerealiseerde bedrag komt per saldo € 2,1 mln. lager uit dan bij tweede suppletoire begroting 2025 werd geraamd. Het budget voor 2025 is daarmee niet volledig tot besteding gekomen. Deze uitgaven zullen voor een deel in 2026 alsnog worden gedaan. Daarom zullen de uitgaven «Kosten financiële-verhoudingswet» bij eerste suppletoire begroting 2026 opwaarts worden bijgesteld met € 1 mln., conform de bestaande afspraken hierover met het ministerie van Financiën.

4) Wijziging betalingsverloop algemene uitkering 2025
De uitbetalingen van voorschotten aan gemeenten in 2025 zijn lager geweest dan het beschikbare uitgavenbudget bij tweede suppletoire begroting 2025. Het gaat hierbij om een verschil van € 134,2 mln. Dit hangt enerzijds samen met de jaarlijkse verdeelreserve die wordt aangehouden om te voorkomen dat er in enig jaar te veel wordt uitgekeerd en anderzijds met het feit dat de mutaties uit de tweede suppletoire begroting pas in de betaalmaand januari van jaar t-1 verwerkt kunnen worden. Omdat gemeenten recht hebben op deze bedragen wordt het bedrag in 2025 afgeboekt en het kasbudget 2026 met dit bedrag opgehoogd. Dat maakt het mogelijk om de uitkeringen in 2026 alsnog tot betaling te laten komen.

5) Wijziging betalingsverloop integratie-uitkeringen overig 2025
De uitbetalingen van voorschotten aan gemeenten in 2025 zijn lager geweest dan het beschikbare uitgavenbudget bij tweede suppletoire begroting 2025. Het gaat hierbij om een verschil van € 2.000. Het uitgavenbudget voor de integratie-uitkeringen zal bij eerste suppletoire 2026 met dit bedrag opwaarts worden bijgesteld.

6) Wijziging betalingsverloop decentralisatie-uitkeringen 2025
De uitbetalingen aan gemeenten in 2025 zijn lager dan het beschikbare uitgavenbudget bij tweede suppletoire begroting 2025. Het gaat hierbij om een verschil van € 0,3 mln. Een specificatie van dit bedrag is opgenomen in de bijlage bij deze slotwet. Het uitgavenbudget voor de decentralisatie-uitkeringen zal bij eerste suppletoire 2026 met dit bedrag opwaarts worden bijgesteld.

Verplichtingen
In tabel 2 wordt ter toelichting een nadere uitsplitsing gegeven van de totstandkoming van het verplichtingenbedrag van het gemeentefonds. Ten opzichte van de tweede suppletoire begroting 2025 is het verplichtingenbedrag met € 1,9 mln. verlaagd.

Tabel 2 Totstandkoming verplichtingenbedrag gemeentefonds 2024 (bedragen x € 1.000)		
Stand verplichtingenbedrag vastgestelde begroting 2025		44.896.000
Stand verplichtingenbedrag eerste suppletoire begroting 2025		**46.121.449**
Stand verplichtingenbedrag tweede suppletoire begroting 2025		**47.703.884**
Voorgestelde mutaties bij slotwet 2025		
1) Realisatie Kosten Financiële-verhoudingswet opdrachten	– 1 427	
2) Realisatie Kosten Financiële-verhoudingswet bijdragen	– 366	
3) Realisatie Kosten Financiële-verhoudingswet bijdragen agentschappen	– 100	
Totaal mutaties bij slotwet		**– 1.893**
Stand verplichtingenbedrag slotwet 2025		**47.701.991**
Waarvan verplichtingenbedrag Algemene uitkering		*42.182.379*
Waarvan verplichtingenbedrag Decentralisatie-uitkeringen		*1.560.703*
Waarvan verplichtingenbedrag Integratie-uitkering Voogdij 18+		*0*
Waarvan verplichtingenbedrag Integratie-uitkering Beschermd wonen		*1.833.044*
Waarvan verplichtingenbedrag Integratie-uitkering Participatie		*2.124.797*
Waarvan verplichtingenbedrag Integratie-uitkeringen Overig		*0*
Waarvan verplichtingenbedrag Kosten Financiële-verhoudingswet opdrachten		*584*
Waarvan verplichtingenbedrag Kosten Financiële-verhoudingswet bijdragen		*484*
Waarvan verplichtingenbedrag Kosten Financiële-verhoudingswet bijdragen agentschappen		*0*

De wijziging van het verplichtingenbedrag is als volgt te verklaren:

1, 2 en 3) Realisatie Kosten Financiële-verhoudingswet opdrachten en bijdragen agentschappen
Het gerealiseerde bedrag komt € 1,9 mln. lager uit dan bij tweede suppletoire begroting 2025 werd geraamd. Dit is veroorzaakt doordat in 2025 minder opdrachten zijn aangegaan dan vooraf geraamd.

Ontvangsten
Sinds de invoering van de Financiële-verhoudingswet zijn de uitgaven en de inkomsten op grond van artikel 4 van die wet over ieder uitkeringsjaar aan elkaar gelijk. Ten opzichte van de tweede suppletoire begroting 2025 worden de ontvangsten met € 136,5 mln. verlaagd.

Bijlage Specificatie integratie- en decentralisatie-uitkeringen

Tabel 3 Specificatie integratie- en decentralisatie-uitkeringen gemeentefonds 2024 (bedragen x € 1.000)

	Budget na NJN	Slotwet	Budget totaal	Uitgegeven	Verschil
Integratie-uitkeringen					
Voogdij 18+	1	– 1	0	0	0
Beschermd wonen	1.833.044	0	1.833.044	1.833.044	0
Participatie	2.124.797	0	2.124.797	2.124.797	0
Wijziging betalingsverloop	1	– 1	0	0	0
SUBTOTAAL IU	**3.957.843**	**– 2**	**3.957.841**	**3.957.841**	**0**
Decentralisatie-uitkeringen					
Aanpak flakka problematiek	200		200	200	0
Aanpak laaggeletterdheid	6.500		6.500	6.497	– 3
Aanpak ondermijning zeehavens	365		365	365	0
Aanpak overlast asielzoekers	3.435		3.435	3.434	– 1
Aanpak van criminele machtsstructuren	360		360	360	0
Aanpak recreatieparken	170		170	171	1
Actieagenda MKB-dienstverlening	369		369	369	0
Alleenverdienersproblematiek	25.395		25.395	25.395	0
Alleenverdienersproblematiek aanvulling	2.073		2.073	2.073	0
Almere Explosies en Jeugd	100		100	100	– 1
Beeldende kunst en vormgeving	13.500		13.500	13.501	1
Begeleiding jongeren naar werk	14.895		14.895	14.895	0
Behoud sociale voorzieningen Groningen	1.506		1.506	1.506	0
Bodembescherming	8.636		8.636	8.636	0
BRP centralisering inschrijving vergunninghouders	7.856		7.856	7.856	0
Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven	40.000		40.000	40.000	0
Correctie Waterschapswegen (Knelpunten verdeelproblematiek)	4.140		4.140	4.140	0
Doorontwikkeling Ondernemers Centraal (OC)-applicatie	532		532	532	0
Dossier Fivoor Zeist	121		121	121	0
DU Almere	10.134		10.134	10.134	0
Beëindiging varkenshouderij Nederweert	4.000		4.000	4.000	0
Een Warme Jas, verduurzaming monumenten	30		30	30	0
Einde lening inburgeringsplichtig	1.000		1.000	1.000	0
Erfgoed Deal	3.610		3.610	3.610	0
Evacuees	181		181	180	– 1
Extra capaciteit BOA's	13.000		13.000	13.000	0
Faciliteitenbesluit opvancentra aanvulling	840		840	840	0
Faciliteitenbesluit opvangcentra	21.355		21.355	21.351	– 4
Gebiedsplan Maasduinen	64		64	64	0
Gelijkwaardige schadeafhandeling Drieborg	1.082		1.082	1.082	0
Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen	2.500		2.500	2.500	0
Grenslandconferentie	45		45	45	0
Impulsbudget arbeidsmarktregio's	40.730		40.730	40.730	0
Impulsbudget sociale infrastructuur	36.706		36.706	36.706	0
Intensivering wijkgerichte vaccinatieaanpak	5.044		5.044	5.044	0
Inzet ID-wallets	218		218	218	0
Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100		5.100	5.100	0
Kansen voor alle kinderen	85.000		85.000	85.000	0
Landelijk bureau Zorg- en Veiligheidshuizen	802		802	802	0

	Budget na NJN	Slotwet	Budget totaal	Uitgegeven	Verschil
Landelijke aanpak adreskwaliteit	2.856		2.856	2.856	0
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	9.368		9.368	9.367	– 1
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties	13.311		13.311	13.310	– 1
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties kleine sectoren	1.332		1.332	1.333	1
LHBTI beleid Regenboogsteden	1.532		1.532	1.532	– 1
LPO Meerjarige regeling aardbevingsgebied Groningen 2024–2030	4.734		4.734	4.734	0
Maatschappelijke begeleiding	263		263	263	0
Maatschappelijke opvang	385.057		385.057	385.057	0
Maatwerkoplossing grootschalige bodemschade drugsproductie	753		753	753	0
Meerkosten Oekraine sociaal domein	33.021		33.021	33.021	0
Nationaal Actieplan dakloosheid	55.000		55.000	55.000	0
Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)	3.257		3.257	3.258	1
Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek	650		650	650	0
Natuur bij Energieprojecten	7.828		7.828	7.828	0
Natuurbrandpreventie en -mitigatie	2.548		2.548	2.548	0
Nieuwkomers aan het werk	1.200		1.200	1.200	0
Uitvoeringskosten Nij Begun	29.126		29.126	29.126	0
Onderwateropgraving Land van Cuijk	424		424	424	0
Ondersteuning lokale energiehulp	9.826		9.826	9.826	0
Openbare bibliotheken	59.282		59.282	59.282	0
Pilot dakloze EU-burgers	7.000		7.000	7.000	0
Pilot implementatie Leidraad evenementen en drugs	33		33	33	0
Pilot maatschappelijk herbestemmen (Maher)	484		484	484	0
Pilot Sportpas	1.609		1.609	1.609	0
Pilots Samenwerken sociaal- en veiligheidsdomein	765		765	765	0
Implementatie Plateau 2	4.550		4.550	4.550	0
Powerport regio Moerdijk	430		430	430	0
Preventie aanpak van jeugdcriminaliteit	1.181		1.181	1.181	0
Privacy jurist Amsterdam	99		99	99	0
Realisatie energietransitie	115		115	115	0
Regionale doelgroepspecifieke aanpak	4.784		4.784	4.783	– 1
Register Externe Veiligheidrisico's (REV)	850		850	850	0
RES regio's	8.781		8.781	8.781	0
slavernijverleden	327		327	327	0
Uitvoering Sociale Agenda Groningen en Noord-Drenthe	826		826	826	0
Spreidingswet	15.300		15.300	15.300	0
Startbanen statushouders	3.800		3.800	3.800	0
Toekomstbestendig maken energiebeleid	10.375		10.375	10.374	– 1
Uitstapprogramma prostituees	6.000		6.000	6.000	0
Uitvoering Sociale Agenda Groningen en Noord-Drenthe	28.172		28.172	28.172	0
Uitvoeringskosten Omgevingswet	80.679		80.679	80.679	0
Veerkracht en weerbaarheid	898		898	897	– 1
Veilig vergaderen	2.400		2.400	2.400	0
Veilig wonen	2.415		2.415	2.415	0
Veilige steden	825		825	825	0
Veiligheidshuizen	7.699		7.699	7.699	0
Veldacademie	97		97	97	0
Verduurzaming Vlieland	325		325	325	0
Verkeersveiligheid	95		95	95	0
Versterking arbeidsmarktregio's	23.440		23.440	23.440	0
Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag	10.000		10.000	10.000	0
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	3.925		3.925	3.925	0

	Budget na NJN	Slotwet	Budget totaal	Uitgegeven	Verschil
Voorbereiding bouw kerncentrales	4.182		4.182	4.182	0
Voorschoolse voorziening peuters	30.000		30.000	30.000	0
Vrouwenopvang	230.621		230.621	230.621	0
VTH-taken	46.700		46.700	46.700	0
Weerbare gemeenschappen tegen ondermijnende criminaliteit	373		373	373	0
Wet betaalbare huur	20.256		20.256	20.255	– 1
Wet kwaliteitsborging bouw	10.076		10.076	10.076	0
Wijziging betalingsverloop decentralisatie-uitkeringen 2024	271	0	271	0	– 271
Work in NL (Dienstverlening arbeidsmarktregio)	6.246		6.246	6.246	– 1
Work in NL Betrekken zelforganisaties en sleutelpersonen	1.008		1.008	1.008	0
SUBTOTAAL DU	**1.560.974**	**0**	**1.560.974**	**1.560.690**	**– 284**
TOTAAL IU en DU	**5.518.817**	**– 2**	**5.518.815**	**5.518.531**	**– 284**